

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2013-3-15 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 13-46/588-258
Karar Tarihi : 18.07.2013

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Kenan TÜRK, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Reşit GÜRPINAR, Fevzi ÖZKAN

B. RAPORTÖRLER : Hakan Deniz KARAKOÇ, Nesrin SAĞLAM

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : - Frito Lay Gıda San. Tic. A.Ş.
Alemdağ Caddesi İnkılap Mahallesi Site Yolu Sokak No: 2
Ümraniye/İstanbul

(1) **E. DOSYA KONUSU: Frito Lay Gıda San. Tic. A.Ş. tarafından yeniden satış fiyatının belirlenmesi suretiyle 4054 sayılı Kanun'un ihlal edildiği iddiası.**

(2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle;

- Frito Lay Gıda San. Tic. A.Ş. (Frito Lay)'nin özellikle İç Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde faaliyet gösteren bayilerine baskı uyguladığı, Frito Lay tarafından belirlenen ve merkezden takip edilen fiyatlar dışına çıkmalarına engel olduğu,
- Bayi depoları ve araçlarda Frito Lay ürünleri dışında ürün satılmasına izin verilmediği, satılması durumunda bayiliğin iptal edildiği iddia edilmektedir.

(3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 19.2.2013 tarih ve 973 sayı ile intikal eden başvuru üzerine hazırlanan 7.3.2013 tarih ve 2013-3-015/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, 13.3.2013 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek, 13-14/212-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme üzerine hazırlanan 8.7.2013 tarih ve 2013-3-15/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

(4) **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, önaraştırma konusuna ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca Frito Lay hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında İnceleme Yapılan Taraf: Frito Lay

(5) 1986 yılında Uzay Gıda adıyla kurulan şirketin %50 hissesi 1988 yılında, kalan %50 hissesi ise 1993 yılında Pepsi Co. Int'e (Pepsico) satılmış ve teşebbüs Pepsico grubunun Türkiye'deki yavru şirketi haline gelmiştir. 1999 yılında Frito Lay Gıda San. Tic. A.Ş. unvanını alan teşebbüs paketlenmiş cips pazarında *Lay's*, *Ruffles*, *Doritos*, *Cheetos*, *A la Turca* ve *Çerezza* markalarıyla, şekerli ürünler pazarında ise *Rocco* markasıyla faaliyet göstermektedir.

I.2. İlgili Pazar

- (6) İlgili ürün pazarı geçmiş Rekabet Kurulu kararlarına¹ da uygun olarak “paketlenmiş cips pazarı”; ilgili coğrafi pazar ise Frito Lay ürünlerinin Türkiye genelinde satış/dağıtımının yapılması ve bölgesel nitelikli farklılıkların bulunmaması nedeniyle “Türkiye” olarak tespit edilmiştir.

I.3. Yapılan İnceleme

- (7) Dosya konusuna ilişkin olarak Frito Lay Ankara Bölge Müdürlüğü yetkilileri ve Ankara bağımsız distribütörleri ile görüşme yapılmıştır.
- (8) Frito Lay Ankara Bölge Müdürü Murat GÜNDALLI ile yapılan görüşmede; distribütörlerin sisteme tanımlamak şartıyla iskontolu fatura kesmelerinin mümkün olduğu ve satış noktalarına diledikleri fiyattan ürün temin edebildikleri, el terminallerinde tanımlı olan fiyatların Frito Lay tarafından tavsiye edilen perakende satış fiyatı olduğu ancak distribütörlerin kar marjının düşük olması nedeniyle iskonto oranlarının düşük olduğu ifade edilmiştir.
- (9) Zega Gıda İnş. Elekt. Oto Turizm Nak. ve Dağıtım Tic. Ltd. Şti. yetkilisi Zeki AKDOĞAN ile yapılan görüşmede distribütörlerin nihai satış noktalarına diledikleri gibi iskonto tanımlayabildikleri bir yazılım kullandıkları, Frito Lay’in distribütörlere satış fiyatı konusunda herhangi bir zorlama yapmadığı, bununla birlikte kar marjının düşük olmasından dolayı (vergi öncesi net %(. . . . .); brüt %(. . . . .)) özellikle geleneksel kanalda yapılan satışlarda iskonto oranlarının düşük olduğu ifade edilmiştir.
- (10) Elit Paz. Tur. San. Dış Tic. Ltd. Şti. yetkilisi Erdal AKIN ile yapılan görüşmede distribütörlerin kendi kar marjlarından fedakarlık yaparak nihai satış noktalarına iskonto uygulamasının mümkün olduğu, sistemde tanımlı üç tür iskonto olduğu, bunlardan birinin ambalaj içinden çıkan kupon iadesi, birinin son kullanma tarihi geçmiş vs. ürünlerin iadesi, diğerinin ise nokta iskontosu şeklinde olduğu, bunların her birinin faturalarda ayrı ayrı belirtildiği ifade edilmiş ve üçüncü tip iskontoyu içeren 01.07.2013 tarihli bir fatura örneği ibraz edilmiştir.
- (11) Başvuruda Frito Lay’in özellikle İç ve Doğu Anadolu’da baskı uyguladığının iddia edilmiş olması nedeniyle Frito Lay’in bağımsız distribütörlerinden Efsun Gıda ve İnş. Paz. Tic. San. ve Ltd. Şti. (Efsun Gıda) (Konya), Günseven Kardeşler Taşımacılık Petrol ve Gıda San. Tic. Ltd. Şti. (Günseven) (Konya) ve Erdem Gıda ve İht. Mad. Tic. ve San. Ltd. Şti. (Erdem Gıda)’ne (Kayseri) bilgi isteme yazıları gönderilerek, nihai satış noktalarına iskonto uygulanıp uygulanmadığı ve uygulanıyorsa bunun yöntemine ilişkin bilgi ve belge talep edilmiştir.
- (12) Efsun Gıda tarafından gönderilen cevabi yazıda satış noktalarına noktalar arası denge de gözetilerek iskonto uygulandığı, kar marjının düşük olması nedeniyle (brüt %(. . . . .)) geleneksel kanalda iskontoların sınırlı olduğu ve faturalarda türüne göre ayrıştırılarak (promosyon, iade ve nokta iskontosu şeklinde) yer aldığı ifade edilmiş; yazı ekinde nokta iskontosu içeren 01.07.2013 tarihli fatura örneği sunulmuştur.
- (13) Günseven tarafından gönderilen cevabi yazıda, nihai satış noktalarına satış fiyatının alış fiyatı üzerine belli bir kar marjı eklenerek belirlendiği, bazı satış noktalarına kar marjı dikkate alınarak iskonto yapılabildiği ifade edilmiş ve yazı ekinde nokta iskontosu içeren 27.06.2013 tarihli bir fatura örneği sunulmuştur.

---

¹ 06.04.2006 tarih, 06-24/304-71 sayılı karar ve 15.09.2005 tarih, 05-58/859-234 sayılı karar.

- (14) Erdem Gıda tarafından gönderilen cevabi yazıda Frito Lay tarafından tavsiye edilen satış fiyatının dışında istenilen fiyattan satış yapmanın mümkün olduğu, ancak kar oranının düşük olması ve müşteriler arasında dengenin gözetilmesi sebebiyle iskonto oranlarının düşük olduğu belirtilmiş ve yazı ekinde nokta iskontosu içeren 03.07.2013 tarihli fatura örneği sunulmuştur.

I.4. Değerlendirme

- (15) 4054 sayılı Kanun'un (Kanun) 4. maddesinin (a) bendinde "mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının belirlenmesi" yasaklanmaktadır. Dikey anlaşmaların Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasının koşullarını belirleyen 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (Tebliğ)'nin 4. maddesinde ise alıcının kendi satış fiyatını belirleme serbestisinin engellenmesi amacı taşıyan dikey anlaşmaların Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanamayacağı düzenlenmektedir. Aynı maddeye göre taraflardan herhangi birinin baskısı veya teşvik etmesi sonucu sabit veya asgari satış fiyatına dönüşmemesi koşuluyla, sağlayıcının azami satış fiyatını belirlemesi veya satış fiyatını tavsiye etmesi mümkündür.
- (16) Frito Lay distribütörleri el terminali sistemi ile çalışmaktadır. El terminali sisteminde ürüne ilişkin tüm veriler Frito Lay merkezi ile bağlantılı bilgisayarlar aracılığıyla oluşturulmakta ve satış elemanı son satış noktasında sadece ürün kodu ve miktarını girerek satışı gerçekleştirmektedir.
- (17) El terminalinde tanımlı olan fiyat Frito Lay tarafından tavsiye edilen perakende satış fiyatı olmakla birlikte, dosya kapsamında yapılan incelemede sistemin istenilen şekilde iskonto uygulanmasına imkan verecek şekilde oluşturulduğu anlaşılmaktadır.² Bununla birlikte distribütörlerin kar marjının düşük olması ve uygulanacak bir iskontonun diğer satış noktalarınca da talep edilmesi nedeniyle, özellikle geleneksel kanalda iskonto uygulamasının yaygın olmadığı ve Frito Lay tarafından tavsiye edilen satış fiyatının distribütörler tarafından benimsenen satış fiyatı olduğu tespit edilmiştir.
- (18) Dosya kapsamında yapılan incelemede Frito Lay'in distribütörlerin satış fiyatını belirleme serbestisini engellediğine ilişkin herhangi bir belgeye de ulaşılamamıştır. Ayrıca sınırlı sayıda olmakla birlikte, fatura örneklerinden distribütörlerin nihai satış noktalarına iskonto yaptıkları tespit edilmiştir.
- (19) Başvuruda yer verilen diğer iddia ise bayi depoları ve araçlarında Frito Lay ürünleri dışında ürün satılmasına izin verilmediği iddiasıdır. Paketlenmiş cips, içi hava dolu ambalaj ile sunumu yapılan ve satış noktalarında çoğu zaman kapı önü gibi görünür yerlerde konumlandırılan standlar vasıtasıyla teşhir ve satışı yapılan bir üründür. Dağıtım elemanları da ürünleri dikey olarak sepet eklenerek büyüeyebilen bu standlar ile taşımaktadır. Standlar hacim olarak fazlaca yer kapladığı ve ayrıca taşınması esnasında ürünün darbe ile formunu kaybetmesinin önüne geçilebilmesi için dağıtım sırasında başka ürün ya da ürün grupları ile dağıtımı yapılmamaktadır. Paketlenmiş cips pazarında dağıtım ağının bu özelliklerine pazara ilişkin geçmiş Kurul kararlarında

---

² Rekabet Kurulu'nun Frito Lay'in distribütörlerinin yeniden satış koşullarını belirlediği ve hakim durumunu kötüye kullandığı iddiasının değerlendirildiği 11.1.2007 tarih ve 07-01/12-7 sayılı kararında el terminali sisteminin distribütörün fiyat belirleme serbestisini engellemeye imkan sağlayıcı nitelikte olmasının Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil etmesi nedeniyle, bu durumun sonlandırılması yönünde Frito Lay'e Kanun'un 9. maddesinin 3. bendi uyarınca görüş gönderilmesine ve uygulamanın devam etmesi halinde hakkında soruşturma açılacağına bildirilmesine karar verilmiştir.

da yer verilmiş ve bu husus üreticiden değil bizatihi ürünün kendisinden kaynaklanan bir pazar karakteristiği olarak kabul edilmiştir.

- (20) Bu hususlar ışığında dosya konusuna ilişkin olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

- (21) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.